

Metsätalouden vesiensuojelupäivät

Saarijärvi 9.-10.10.2013

Marja Hilska-Aaltonen

Maa- ja metsätalousministeriö

Metsätalouden toiminnan puitteet

Metsien hoidossa ja käytössä yhteen sovitetaan metsiin liittyvät taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset hyödyt.

Metsälaki rajaa metsien käyttöä ja asettaa metsänomistajille velvoitteita. Metsälaki määrittelee kestävän metsätalouden.

Metsänhoitosuosituksilla edistetään hyvää metsänhoitoa, jota tuetaan valtion rahoitustuilla.

Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsätalouden edistäminen ja viranomaistehtävät.

Metla tehtävänä on tutkimustiedon avulla edistää metsäsektorin toimintaedellytyksiä.

Metsäsektori muutoksessa

Organisaatiomuutokset Metsälakien muutokset

Suomen metsäkeskus

Tapio

Metsänhoitoyhdistykset

Metsähallitus

Luonnonvarakeskus

Metsälaki

Metsätuholaki

Tukilainsäädännön uudelleen
tarkastelu

Muuttuvan lainsäädännön merkitys

Lainmuutoksilla tai organisaatioiden muuttumisella ei sinänsä ole aineellista vaikutusta metsänhoitotöiden taikka kunnostusojituksen toteuttamiseen ja suunnitteluun tai vesiensuojeluun.

Markkinaohjautuvuuden lisääntyminen merkitsee jatkossa kuitenkin organisaatioiden menettelytapojen muutosta ja toiminnan uudelleen kohdentumista.

Esim. kunnostusojitusten osalta toiminta tulee kohdistumaan puumarkkinoiden kannalta kiintoisimpiin kohteisiin. Hakkuiden ajoittuminen vaikuttaa myös kunnostusojitusten ajankohtaan nykyistä selvemmin.

Metsälain muutoksen myötä metsän käsittelyvaihtoehtojen monipuolistuminen avaa uusia näkökulmia myös vesiensuojeluun.

Kaikkien metsätalouden toimijoiden tulee huolehtia siitä, että vesiensuojelun osaamisen taso on kunnossa.

Metsänlain muutoksen taustaa

Hallitusohjelmassa todetaan, että metsätalouden ja metsäteollisuuden taloudellista toimintapohjaa on uudistettava metsälainsäädännön kokonaisuudistuksella, jolla turvataan niin luonnon monimuotoisuus ja monikäyttöisyys kuin kansantalouden, puunkäyttäjien ja metsänomistajan edut.

Metsätalous on elinkeinotoimintaa ja siksi metsänomistukseen ja yrittäjyyteen liittyvää yhteiskunnallista sääntelyä tulee vapauttaa nykyisestä. Lainsäädännön tulee ohjata metsäelinkeinoon harjoittamista nykyistä vähemmän.

Metsänomistajat painottavat metsiensä hoidossa taloudellisten tavoitteiden ohella myös virkistys-, luonnonsuojelu- ja maisemanäkökohtia.

Metsälain muutoksen tavoitteet

Keskisenä päämääränä lisätä metsänomistajien valinnanvapautta ja vastuuta metsiensä käytössä ja hoidossa.

Muutoksen tavoitteena on parantaa metsätalouden kannattavuutta, selkiyttää lainsäädäntöä ja parantaa oikeusturvaa, vaikuttaa positiivisesti metsien monimuotoisuuteen laajoilla alueilla ja motivoida metsänomistajia metsien hyvään hoitoon omien tavoitteidensa mukaisesti.

Metsälain uudistamisen vaikutuksia suometsien käyttöön

Uudistamisvelvoite ehdotetaan poistettavaksi vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta (kitu- ja joutomaat) ja ennallistettavilta soilta;

- Metsänomistajat voivat hyödyntää kitu- ja joutomaaksi jääneet ojitetut suot ilman uudistamisvelvoitetta ja saada tuottoa tehdyille investoinneille. Nykyisin uudistushakkuut eivät näillä alueilla ole usein taloudellisesti perusteltuja.
- Samalla mahdollistetaan alkuperäisen suoluonnon palautuminen tai ennallistaminen.
 - Tällaisia alueita arvioidaan olevan noin 800 000 ha ja ne sijaitsevat pääosin Pohjois-Suomessa

Selvitettävä tarkoin, millä kohteilla ja minkälaisin menetelmin ennallistaminen toteutetaan

- Ravinteiden ja kiintoaineiden liukeneminen

Maanmuokkaustarpeen aikaisempaa tarkempi kohdekohtainen harkinta

Metsälain uudistamisen vaikutuksia suometsien käyttöön

Metsälain 10 §:n mukaista erityisen tärkeisiin elinympäristöihin esitetään nykyisten lisäksi metsäkorte-, muurain- ja lähdekorpea;

- Korpityyppien lisäämisellä edistetään luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen ja pienaukkohakkuiden rinnastaminen kasvatushakkuisiin lisää metsänomistajan mahdollisuuksia vaikuttaa kunnostusojituksen tarpeeseen metsänkäsittelyn avulla;

- Kunnostusojitus tulee sovittaa yhteen hakkuiden sekä muiden metsänhoitotoimenpiteiden kanssa. Tietyissä tapauksissa voidaan lykätä tai välttää kunnostusojituksen tarvetta säätelemällä kasvavan puustopääoman määrää.

Metsäorganisaatioiden muutokset

Organisaatiomuutoksilla tavoitellaan yksityisten palvelumarkkinoiden kehittymistä metsätaloudessa.

- Suomen metsäkeskuksen liiketoimintayksikkö yhtiöitetään vuoden 2015 alusta
- Tapion toiminta yhtiöitetään vuoden 2015 alusta
- Metsänhoitoyhdistysten rahoituksen muuttuminen, laki voimaan vuoden 2015 alusta
 - vuodelta 2014 ei enää kerätä metsänhoitomaksua
 - liiketoiminnan rajoitukset poistuvat

Uusi Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskuksen on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2015 alusta.

Yhdistetään Metla, MTT ja RKTL

Maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden vesienkuormituksen seurannan järjestäminen nykyistä kustannustehokkaammin osana luonnonvarakeskuksen viranomaistehtäviä.

- synergiahyödyt seurantojen järjestämisessä
- jatkuvatoimisten seurantamenetelmien käyttö

Vesiensuojelun huomioon ottaminen kunnostusojitusten suunnittelussa

Vesiensuojelutoimien kehittämisellä on pitkät perinteet, mitä tutkimustiedon lisääntyminen sekä viranomaisten ja toimijoiden yhteistyö ovat hyvin tukeneet.

Haasteita jatkossa:

- Metsätalouden kuormituksen seurannan järjestäminen kustannustehokkaasti
- Yksittäisen suunnitelman linkittyminen valuma-aluekohtaiseen suunnitteluun yksityismetsätaloudessa.
- Hakkuiden ja metsänhoitotöiden sekä kunnostusojituksen suunnittelun samanaikaisuus
- Uudistushakkuiden jälkeinen metsänuudistaminen turvemailla
 - vesitalouden järjestely taimikon aikaansaamiseksi
- Puuston kuivatusvaikutuksen huomioonottaminen
 - ei tarpeetonta ojien kaivua
 - kunnostusojitus vain niillä alueilla, joilla puusto ei pidä vesitaloutta kunnossa

Vesiensuojelun huomioon ottaminen muussa metsien hoidossa ja käsittelyssä

Valtion tukijärjestelmässä asetetuilla ehdoilla voidaan osittain vaikuttaa

- Lannoitus
- Juurikäävän torjunta
- Metsänuudistamiseen liittyvä maanmuokkaus
- Kantojen nosto
- Tienteko

Em. työlajeissa yhteisesti sovitut toimintamallit tärkeitä.

Valtion rahoittamat toimenpiteet

- Metsäluonnon hoitohankkeet mm. ennallistaminen
- Ympäristötukikohteiden raja

Tarvitaan yhteisesti sovitut toimintamallit

Toimijoilla on ennakolta tieto kunnostusojitusten yhteydessä tarvittavista vesiensuojelutoimenpiteistä, jotka ovat kustannustehokkaita.

Jos vesiensuojelun vaatimustaso vaihtelee eri alueilla/viranomaisten kesken tai muodostuu käytännön metsätaloudessa kohtuuttoman korkeaksi taikka vesilain lupakynnys alenee, kunnostusojitusilmoitusten käsittelyajat venyvät. Suunnittelun kustannukset kohoavat. Tällöin toimijoiden halukkuus suunnitelmien laatimiseen vähenee.

Hakkuita tehdään jatkossakin ojitetuilla alueilla ja jos vesiensuojelutoimenpiteitä ei suunnitella hakkuiden yhteydessä, voivat haitalliset vaikutukset lisääntyä. Joka tapauksessa vaikutusten korjaaminen jälkikäteen on aina hankalampaa ja kalliimpaa.

Sekä toimijoiden että viranomaisten resurssit tulee kohdistaa toimenpiteiden hyvään suunnitteluun ennalta sovittujen käytäntöjen mukaisesti.

Kunnostusojituksen pinta-ala 2001-2011

